

(foto's: Jan Nass)

Gedeputeerde van milieu, natuur en landschap Annemarie Moons

Een wervelwind in Brabant

In Brabant draait het om people, planet en profit, ofwel een goede balans tussen sociaal-culturele, ecologische en economische waarden. Verantwoordelijk voor de ecologie is gedeputeerde Annemarie Moons. "Ons grootste probleem is de verdroging."

TEKST WILLEM PEKELDER

Op de terugweg naar het Provinciehuis vertelt ze dat ze tot voor kort "eigenlijk niets afwist" van water. "Ik denk dat ik als gedeputeerde ben gekozen omdat de Staten vertrouwen hadden in mijn bestuurlijke kwaliteiten. De inhoud maakt ze zich vanzelf wel eigen, moeten ze hebben gedacht."

Annemarie Moons (PvdA) heeft zojuist haar kaplaarzen uitgetrokken en in de achterbak van haar dienstauto gelegd. In het water van de Bergse Maas poseerde ze voor de fotograaf. Met toewijding. Een lach, het haar los, schoenen uit. Haar chauffeur slaat het tafereeltje geamuseerd gade: "Een goeie voor Brabant."

Moons (40) is een van de jongste gedeputeerden van Nederland. In januari vorig jaar volgde ze tussentijds haar partijgenoot Lambert Verheijen op, die dijkgraaf werd. Gedurende de ruim twaalf jaar dat hij de portefeuille milieu, natuur en landschap beheerde, groeide hij in de Provinciale Staten van Noord-Brabant uit tot een groot dossierkenner. "Als een docent kon hij de stand van het milieu toelichten", klinkt het uit verschillende monden. Was het moeilijk om zo'n oude rot in het vak op te volgen? "Ja", zegt Moons instemmend. "In het begin heb ik hem vaak geraadpleegd. Hij zit als dijkgraaf twee deuren verder. Natuurlijk is veel beleid dat ik uitvoer door hem ingezet, maar toch kan ik hier en daar eigen accenten leggen." Dat doet ze bijvoorbeeld in het project De

"Ik geloof niet dat ik iemand ben van politieke spelletjes."

Noordwaard. Onder haar leiding zijn de werkzaamheden in de vijfde versnelling gezet, zodat De Noordwaard eind dit jaar het eerste voltooide "Ruimte voor de Rivier-project" in Nederland is. "Anderhalf jaar tijdwinst", stelt Moons tevreden vast.

Omdat het klimaat verandert moeten rivieren op sommige plekken kunnen overstromen. De Noordwaard, bij Werkendam, is zo'n plaats. "Natuurlijk moet het gebied eerst worden ontruimd. Zo'n 59 bedrijven dienen te verdwijnen", legt de gedeputeerde uit.

Een rotkarwei? "Ja en nee. Ja, omdat het diep ingrijpt in de levens van mensen. Je moet eigenaren uitkopen en daarbij zal je het niet iedereen naar de zin kunnen maken. Vandaar het belang dat ik hecht aan snelheid. Je moet de inwoners zo spoedig mogelijk duidelijkheid brengen over hun toekomst. Nee, omdat de mensen overtuigd zijn van de noodzaak van dit plan. Ze zijn bereid hun grond te verkopen zodat de Maas meer ruimte krijgt."

Ook bij de vaststelling van de ecologische hoofdstructuur van Brabant heeft Moons de vaart erin gezet. De klus zal al in 2011 in plaats van 2018 geklaard zijn. Dan zal Brabant beschikken over officieel aangewezen bossen, die aansluiten op natuurgebieden in andere provincies. "Hierdoor kunnen dieren van het ene naar het andere gebied trekken. Je voorkomt hiermee inteelt. De soort blijft gezond."

Heeft de 'haast' ook niet te maken met de wens om te worden herkozen als gedeputeerde? Moons schudt het hoofd. "Ik ben inhoudsgedreven. De plannen op zich zijn mijn drive, niet de verkiezingen. Ik geloof niet dat ik iemand ben van politieke spelletjes."

Redelijk bekend

Moons is een gedeputeerde met een missie. "Als college van GS werken we met de telosdriehoek. Dat is een driehoek met een sociaal-culturele, ecologische en economische zijde, en in het midden

ruimtelijke ordening. Het gaat erom dat de drie zijden met elkaar in evenwicht zijn. Dan heb je een goede balans tussen people, planet en profit. Deze bestuursperiode willen we meer aandacht geven aan de sociaal-culturele component, want die is de laatste jaren te weinig aan de orde geweest.”

Ze komt uit een PvdA-milieu, ofschoon haar ouders in de familie tot de eerste generatie sociaal-democraten behoorde. “Mijn grootouders, van beide kanten, waren overtuigde KVP'ers.”

Geboren in Nijmegen groeide ze op in Boxmeer, vlakbij de Maas. “Het was nog in de tijd dat je in de Maas kon zwemmen”, herinnert de gedeputeerde zich. Als meisje hield ze van geschiedenis, maar het onderwijs trok haar niet. “Mijn ouders waren beiden leraar, en als puber wil je natuurlijk nooit je vader en moeder achterna.”

Het werd een rechtenstudie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Na één jaar stapte ze over op psychologie. “Ik weet nog dat ik in een college strafrecht zat en dacht: ik ben niet zo zeer geïnteresseerd in de vraag hoeveel straf een misdadiger moet krijgen maar veeleer in zijn drijfveren. De overstap naar psychologie was gauw gemaakt.”

Lachend: “Weer die snelheid, hè?!”

Ze heeft als politica baat bij haar studie. “Het helpt me problemen te analyseren en me in te leven in de denkwereld van anderen. Bij het project De Noordwaard heb ik veel profijt gehad van mijn studie. Nee, je hoort mij niet zeggen dat elke politicus psychologie moet hebben gestudeerd, maar een beetje gevoel ervoor is wel noodzakelijk.”

Haar politieke ambities ontwaakten in San Francisco, waar ze in 2000 als directeur van de onderwijskundige dienst van de Technische Universiteit Eindhoven woonde om een e-learningproject op te zetten. “Ik heb bewondering voor de daadkracht van de Amerikanen, maar de verschillen tussen arm en rijk zijn wel heel erg groot. Ik woonde in een wijk tussen arme Mexicanen. De armoede riep bij mij politieke aspiraties wakker. Terug in Nederland meldde ik me meteen aan bij de PvdA.”

Bij de verkiezingen voor Provinciale Staten van 2003 kreeg ze op de fractievoorzitters na de meeste voorkeursstemmen. Dat is bijzonder voor een politieke beginnening, zeker waar het gaat om weinig populaire verkiezingen als de provinciale. PvdA-fractieleider Ruud Severijns is ervan overtuigd dat de drie toverwoorden ‘vrouw, jong en kwaliteit’ haar de stemmenvloed hebben bezorgd. Zelf is Moons bescheiden over de winst. Ze mompelt iets over “weinig vrouwen” en “redelijk bekend in mijn woonplaats Helmond.”

Vernieuwend maar streng

Wie haar observeert, ziet geen doorsnee gedeputeerde. Een grote bos rood haar, vlot in de omgang. Misschien heeft de meest urbaniserende en industrialiserende provincie van Nederland - twintig procent van de agrarische en industriële productie komt uit Brabant - deze lichte werwelwind nodig? “Ik ben ietsje anders dan de meeste gedeputeerden, maar dat is misschien wel aardig voor de variatie. Aan mijn directheid zijn mijn collega's inmiddels gewend.”

Het Brabantse platteland staat onder druk, erkent Moons. “Om te voorkomen dat we hier een soort zuidelijke Randstad krijgen, hebben we in 2002 het streekplan vastgesteld. Een aantal kernen mag niet aan elkaar groeien. Tussen Eindhoven en Helmond bijvoorbeeld zit een groenstrook waar bebouwing verboden is. We zijn daar vrij streng in,

“Verdroging, als gevolg van grondwateronttrekking en waterpeilverlaging, is in Brabant een van de grootste problemen.”

verkopen geregeld ‘nee’. Inbreiden - het benutten van lege plaatsen in de stad - is een manier om aanengroeiing van stedelijke gebieden te voorkomen. De ecologische hoofdstructuur speelt hierbij ook een belangrijke rol. Om alle steden komen groene mallen, zodat de inwoners een uitlooptgebied hebben voor recreatie en het landelijk gebied mooi aansluit bij de stad.”

Hoe belangrijk is water in haar portefeuille? “Heel belangrijk. De inrichting van het water is bepalend voor de veiligheid en recreatiemogelijkheden.

Helaas hebben we er te weinig van.

Verdroging, als gevolg van grondwateronttrekking en waterpeilverlaging, is in Brabant een van de grootste problemen. We voeren een vernieuwend maar ook streng beleid. Over het onttrekken van grondwater valt met mij niet te onderhandelen. We hebben hier het mooiste en schoonste grondwater van Nederland. Daar wil ik zuinig op zijn.”

Brabants poldermodel

Behalve door een behoedzaam grondwaterbeleid probeert Moons met het scheppen van zogeheten natte natuurplek de verdroging tegen te gaan. Doel is om in 2007 vijftig procent van de natte natuurplek te hebben verwezenlijkt. Hierbij moet worden gedacht aan natuurgebieden waarin water een belangrijke rol speelt, zoals de Kalmthoutse Heide en de Peelvennen. Voorwaarde voor de ontwikkeling van deze gebieden is het vrijwillige of gedwongen vertrek van de boeren, want agrariërs willen droogte en natuurplek vocht. En zo probeert Brabant de idylle van het platteland met meanderende kreken en beken en lieflijke kerktoertjes in stand te houden tegen de oprukkende verdroging en verstedelijking.

Moons is een informeel bestuurder, komt wel eens een ‘Brabants kwartiertje’ te laat op een vergadering (“slechte eigenschap”, vindt ze zelf) en doet alles zoveel mogelijk in samenspraak. “Ze is de uitvinder van het Brabantse poldermodel”, fluistert men in 's-Hertogenbosch. “Dat lijkt me een beetje overdreven”, reageert de gedeputeerde. “Ik houd van strakke afspraken, maar iedereen moet wel het gevoel hebben dat hij heeft kunnen zeggen wat hij op zijn lever had. Verder ben ik trots op mijn goede relatie met de waterschappen. Op basis van gelijkwaardigheid werken we samen. We vallen elkaar niet lastig met formaliteiten.”

Heeft ze als politica iets moeten afleren, haar spontaniteit wellicht? “Ik hoop het niet. Als ik nu tegen een ambtenaar zeg ‘dat is interessant’ weet hij inmiddels dat hij niet meteen een plan van aanpak hoeft te schrijven, gevolgd door een conceptnota met communicatietraject en een strategische excursie met externe partners. Als ik iets interessant vind, bedoel ik vooral dat ik discussie wil. Wat ik wél heb moeten afleren is dat ik me overall mee wil bemoeien. Ik sta graag aan de bron van dingen en heb moeten leren delegeren.” Lachend: “Ik bemoei me nóg overall mee, alleen in een later stadium. Dan valt het minder op.”

Annemarie Moons

Drs. Annemarie Moons, 1965, Nijmegen

1985-1990: Psychologie, Katholieke Universiteit Nijmegen

Daarna werkzaam bij onder meer de Technische Universiteit Eindhoven als directeur onderwijskundige dienst en voorzitter van de Universiteitsraad

2003: Verkozen als lid van de Provinciale Staten van Noord-Brabant voor de PvdA

Sinds 2005: Gedeputeerde van milieu, natuur en landschap